

ILLFA 3

NOVEMBER 2013 / 2014

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

UČIŤ ATELIÉRY

TÉMA AKTUÁLNA

Ateliéry sú najdôležitejším predmetom na Fakulte architektúry, prostredníctvom ateliérovej tvorby si študenti architektúry budujú základňu praktických skúseností, aby sa sami stali projektujúcimi kreatívnymi architektmi. Učiteľská konferencia 2012 mapovala naše negatíva, tá v roku 2013 zas prezentovala dosiahnuté pozitívne výsledky na FA, avizovaná Učiteľská konferencia v roku 2014 sa má zaoberať ateliérmí. Položili sme teda pár otázok prof. Robertovi Špačkovi, ktorý je iniciátorom učiteľských konferencií. Ako je to teda? Naozaj na našej fakulte, ako to svojho času povedala kolegyňa Maria Topolčanská: „Učí ateliéry každý, kto má na chodbe dvere?“ Existujú nejaké stanovené predpoklady alebo podmienky, ktoré má pedagóg, ktorý vedie ateliéry spĺňať, aby mohol viesť ateliér?

Na začiatok sa žiada odpovedať áno, áno áno. Vymenované dôvody ma viedli k tomu, aby som už tretikrát, naposledy na Kolégiu dekanu, avizoval, že budúca Učiteľská konferencia, ktorá sa bude konať presne 28. marca 2014, sa bude venovať práve metodike výučby ateliérovej tvorby. To čo si sformulovala v pomerne obsiahlej otázke ma

viedlo k nápadu, aby sme podstúpili takúto seba-reflexiu. Najdôležitejší okruh predmetov sa všetkým kolegom z hľadiska výučby vlastne zdá byť samozrejým. Sformulujeme zadanie, pridáme do ateliéru, porozprávame sa so študentmi, oni začnú niečo kresliť, my im to ako-tak skorigujeme a to bolo všetko. Vychádzame zo svojej vlastnej skúsenosti. Na školách architektúry, ktoré na seba dbajú, musia mať pedagógovia písomnú prípravu aj na ateliérovú tvorbu a musia preukázať, že sú kedykoľvek schopní svoju metodiku aj verejne prezentovať. Niečo z toho síce formálne máme zakotvené v informačných listoch predmetov, ale to nie je plnohodnotná metodika.

Existuje niekde teoreticky podchytená metodika výučby ateliérov? Ako je to u tých, čo učíť začínajú? Ateliéry učia aj doktorandi, ktorí možno už niekde robili kresličov, ale s plnohodnotnou praxou majú minimálne skúsenosti.

Tu sa nám stretávajú dva názory alebo dve otázky. Musí metodika výučby nevyhnutne súvisieť s vlastnou praxou projektovania? Alebo či je možné metodiku trochu aj študovať? V rámci latentných spomienok, my sme kedysi kvôli kvalifikačnému postupu na pozíciu docenta museli absolvovať aj vysokoškolskú pedagogiku, čo niekedy nemalo žiaden priamy dosah na to čo robíme, ale človek si aspoň trochu uvedomil iné súvislosti ako len samotnú prax. Toto kritérium sa nám strátilo, aj keď sa diskutuje o istých návratoch, ale to sa zrejme neuskutoční. Som presvedčený, že každý človek by si mal aj vo vlastnom záujme občas pozrieť aj texty, ktoré sa zaoberajú pedagogikou, teóriou a metodikou výučby. Existujú všeobecné metódy ako napríklad *problem based learning*, teda vyučovanie založené na formulovaní a riešení problémov a projekt - *project based learning*, kde sa zase priamo uplatňuje metóda riešenia projektov. Tá kombinácia u nás vlastne funguje, ale je to intuitívne. Zadanie sformulujeme ako

problém, ktorý potom riešime etablovanými projektovými metódami. To projektové neznamená projekt pre stavebné povolenie, ale metódu navrhovania, vymýšľania. Pokiaľ si toto učiteľ aspoň sám pre seba uvedomí a prečíta – tých textov je v medzinárodnom kontexte dosť – tak mu to možno prospeje a tiež prispesje k tomu, že sa cíti istejší keď učí ateliér. A nielen z hľadiska toho, že možno vie čo je to architektúra a ako sa projektuje dom, ale aj v tom, že rozmyslí ako veci odkomunikovať a transportovať do vedomia mladého človeka. A nepodceňujme doktorandov, niektorí už ako študenti aktívne tvorili a projektovali.

Otvorené ateliéry vedú architekti z praxe, ktorí majú dlhoročné praktické skúsenosti, ale vlastne nie sú pedagógovia a nemajú skúsenosti s učením. Tam to je naozaj na tej praxi a intuícii, čo môže byť veľmi zaujímavé a strhujúce, ale či metodické?

Samozrejme, že je možné učiť aj tak, že: *Pozri sa ako to robím ja a rob to podobne* – to je taký ten renesančný majstrovský prístup, kedy renesančný maliar alebo architekt učil podľa seba, on majster vychovával iných, ktorí ho napodobňovali alebo robili veci tak akoby to robil majster. A potom nevedia ani teoretici a historici umenia rozlíšiť, či je toto originál od Rembrandta alebo je to jeho škola. Je to možné, aj keď nie ako všeobecný princíp. A u mladých kolegov, ktorí nevyhnutne nemusia učiť v ateliéri samostatne, sa môže uplatniť kontinuita tým, že vedia čím museli prejsť, keď začali tvoriť ako študenti a kde vnímali nedostatky. Pokiaľ pociťo a produktívne vylúčia to, čo im chýbalo, tak výsledok môže byť tiež dobrý, napriek absencii veľkej osobnej praxe.

Sleduje sa na FA úspešnosť ateliérov alebo stačí, že je úspešné také vedenie ateliéru, keď študent vyhrá takú alebo onakú cenu, napr. Cenu prof. Lacka alebo sa to sleduje tak, že sa kolegovia prídu pozrieť na konzultácie v ateliéri iných kolegov?

Sleduje sa to pri obhajobách ateliérových prác každý semester, kde sa stretne viac kolegov. Medzitým sú kontroly rozpracovanosti, akési medziláhlé obhajoby, ktoré sa tiež dejú komisionálne. Nepostujeme si to, čo sa v zahraničí volá externé kritiky. Napríklad, aby bola medziláhlá obhajoba, kde prídu aj architekti zvonku. Deje sa to sporadicky, ale nie je to fixované v našom systéme, ale zrejme by to prospelo. Je ale ťažké získať, či zabezpečiť záujem kolegov z praxe, ktorí by prišli len kvôli tomu, že sa budú hrdiť titulom „externý kritik“. Také čosi by sa dalo zakotviť aj inštitucionálne, no je to otázka času a kapacity. Externú kritiku ako princíp máme vlastne fixované až v členstvách v komisiách pre obhajoby diplomových prác a v oponentúrach diplomových prác.

Existuje teda nejaká napísaná publikácia – metodika ako učíť ateliér, ktorú by napísal niekto z FA? Ani v článkoch?

Neviem o tom takto explicitne, možno mi ostalo niečo skryté veľmi hlboko v histórii, ale nepamätám si, že by sme veľa písali o pedagogike. Myslím o pedagogike vôbec, nielen o metodike. Dokonca aj dávnejšie skriptá a učebnice sú venované typologickým druhom stavieb, alebo iným pozitívnym

témam. Priznám sa (s hanbou), že o metodike tvorby, tobôž výučby, z nášho prostredia nič napísané nepoznám. Viem o časopise JAE i. Kým bola FA, a potom chvíľu ja osobne, členom ACSA, tak som ho aj čítaval, ten sa výučbe architektúry venuje explicitne. S úsmevom si spomínam na metódu, ktorou učili mňa: „vyriešte prevádzku, architektúra vám vyjde...“

Ako je to teda naplánované, na učiteľskej konferencii budú hovoriť opäť len garanti študijných programov?

Moja predstava je taká, že garanti študijných programov budú mať *keynote speech*, garanti nosných ateliérov by mali tiež vystúpiť s príspevkami a chcem, aby všetci čo učia ateliéry (a to je dosť veľa ľudí) dodali text v rozsahu cca 900 znakov a sformulovali vlastné metodické minimum. A aspoň na našej internetovej stránke zavesíme všetko. Texty nie sú až také veľké súbory, tak si každý bude môcť touto formou prečítať o všetkých čo si myslia o metodike výučby ateliérov. Kmeňové príspevky opublikujeme v ILFA-e. Počítam, že by sme v priebehu februára mohli otvoriť priestor aj pre kolegov, ktorí negarantujú nič, len v predmete učia a budú mať zaujímavé vstupy k téme metodika, nech nám pošlú námet na príspevok. Ako napr. aplikovať *Building Information Modeling* (BIM), do ateliérovej tvorby, môžeme vymedziť priestor aj na prezentáciu ponúknutých príspevkov.

Čo si sľubuješ od tej konferencie? Čo tí ľudia, ktorí roky učia ateliéry tak, že by ich v živote ani nenapadlo, že by mali prítom riešiť aj nejakú metodiku? Je tam čo reflektovať?

V prvom rade si sľubujem sebareflexiu učiteľského stavu. Metodika sa nám stráca v zotrvačnosti a keď niektorí kolegovia nemajú čo reflektovať, tak sa pokúsím dať si záležať na tom, aby sme ich odhalili. Ako garant Architektonického navrhovania III som dal tento semester jednu tému pre celý tretí ročník. Sledoval som tým všeobecne horizontálne overenie kvality študentských výstupov. Niekde v zákulisí tohto nápadu bola aj snaha zistiť, ako to vedľa zvládnuť učiteľia. Stretol som sa s reakciami že zadanie je pre tretiakov príliš ťažké. Len sa trochu obávam, že je príťažké pre niektorých učiteľov. Pokiaľ učiteľ, ktorý vedie ateliér sa vopred pripravuje, tak tému sprístupní študentom a vedie ich k výsledku. Potom ho poteší aj možnosť písať o metodike.

Ďakujem za rozhovor.

– prof. Robertom Špačkom sa rozprávala Irena Dorotjaková –

zlava Fernando Serapião a Leonardo Finotti

jej excelenca Susan Kleebank, veľvyslankyňa Brazílie na Slovensku

zlava jej excelenca Susan Kleebank, architekt Fernando Serapião a dekanka FA STU doc. Lubica Vitková

FERNANDO SERAPIÃO O BRAZÍLSKEJ ARCHITEKTÚRE

publikácie a výstavy, [...] výstavu *Este moderna? /2005 a výstavu v pavilóne Brazílie na Bienále architektúry v Benátkach v roku 2012.* [...] Tento druh virtuálneho stretnutia minulosti a prítomnosti sa snaží pochopiť súčasnú architektúru na základe kontrastu s modernou, ktorá bola najvýznamnejším momentom brazílskej architektonickej kultúry. [...] tento výber jasne ukazuje, je to, že ak v moderne boli hlavné súradnice zdefinované medzi Riom de Janeiro a São Paulom, alebo medzi politikou a ekonomikou (alebo modelom školy Carioca verzus školy Paulista), obdobie súčasnej architektúry je poznačené rôznorodosťou a decentralizáciou. Kvalitná brazílska architektúra začína odrážať multikulturálne podmienky krajiny.“

V časti prednášky prehovoril aj Leonardo Finotti – uznávaný brazílsky fotograf architektúry, ktorý je autorom všetkých fotografií domov. Architektúra brazílskych domov je podaná jedinečnou optikou. Ako Serapião vo svojom texte uvádza: „*Finottiho párovanie fotografií, na ktorých zachytáva vily z dvoch kľúčových období brazílskej architektúry, predstavuje druh mentálneho cvičenia, ktoré môže prispieť k pochopeniu súčasnosti, ale aj minulosti.*“ Prednáška bola zorganizovaná v spolupráci s Veľvyslanectvom Brazílskej federatívnej republiky a zúčastnila sa jej veľvyslankyňa Brazílskej federatívnej republiky v Slovenskej republike, jej excelenca Susan Kleebank.

–Irena Dorotjaková–

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE #3

zlava Leonardo Finotti, jej excelenca Susan Kleebank, a dekanka FA STU doc. Lubica Vitková

dekanka FA STU doc. Lubica Vitková s knihou *Nová slovenská architektúra*

INTERIÉR 2013

Koncom septembra, 26.–27.9. 2013 sa na Fakulte architektúry STU v Bratislave už po tretíkrát uskutočnila konferencia INTERIÉR 2013, organizovaná Ústavom interiéru a výstavnictva a Body conscious laboratory FA STU. Prvýkrát sme konferenciu usporiadali v roku 2009, v roku 2011 v spojení s konferenciou Zdravé domy – zdravý interiér 2011 a tento rok opäť vo svojej pôvodnej podobe. Cieľom tejto konferencie bolo vytvoriť platformu pre odborné diskusie týkajúce sa tvorby interiéru v celej svojej šírke a interdisciplinárne, platformu na stretnutie sa odbornej verejnosti s cieľom výmeny poznatkov a networkingu na poli všetkých dotknutých disciplín. Tento ročník sa uskutočnil pod záštitou projektu APVV 0469-11 – *Interiérový dizajn ako prostriedok prevencie a liečenia civilizačných chorôb*, ktorý je riešený od roku 2012 na FA STU. Z toho vyplývala aj hlavná téma konferencie *Zdravý interiér a dizajn s ohľadom na človeka*. Výskum v tejto oblasti sa týka okrem samotného dizajnu a architektúry, materiálového inžinierstva aj mnohých iných vedných odborov od medicíny, ergonómie, neuroergonómie, psychológie, sociológie. Tomu zodpovedala aj skladba programu: prednášok a sprievodných podujatí. Hlavná myšlienka konferencie a výskumu je, že

práve pasívny sedavý spôsob života a environmentálny stres (teda stres spôsobený nevhodným prostredím) sú dve kľúčové príčiny, ktoré by sa interiérový dizajn mohol snažiť predovšetkým ovplyvniť. Zariadenie interiéru by malo človeka motivovať k pohybu, k zmene polohy, avšak bez pocitu diskomfortu. Stres z umelého prostredia zase môžu pomôcť zmierniť, okrem zásadného dimenzovania a dispozície priestoru, aj farby použité v interiéru, osvetlenie, výhľad a vizuálne spojenie s prírodným prostredím v exteriéri, vhodne zvolené materiály a zariadenia. Boli prezentované pohľady na túto tematiku z pohľadu vedy aj praxe.

V prvý deň konferencie silno rezonovala aj téma udržateľnosti, ochrany životného prostredia aj užívateľa pri tvorbe a používaní vnútorného umelého prostredia v kombinácii s témou zdravého interiéru/ tvorby zdravej mikroklímy. Bola výrazne zastúpená téma dreva ako fenoménu pri tvorbe zdravého interiéru... Na konferencii boli prezentované zaujímavé pohľady dizajnérov, firiem a organizácií na túto tému, aj pohľady na tému udržateľnosti a zdravého interiéru spoločnosti Frisches International/JAFHOLZ či Adler Slovensko, či Korok Jelínek group a ďalších. Druhý deň zas patril hlavným témam konferencie – dizajnu s ohľadom na človeka/body conscious design a téme identity v dizajne. Konferenciu obohatili aj osobnosti európskej architektonickej scény ako Armin Kathan z Holzbox Tirol, Angelo Rowenta a Walter Klasz z Klasz Berger Designers and Architects z Rakúska alebo George Lovett z Veľkej Británie a ich prezentácie ich projektov relevantných ku témam konferencie. Boli odprezentované aj skúsenosti z architektonických ateliérov Herzog and de Meruron v Bazeli v podobe prednášky absolventa našej fakulty Martina Boleša, či projekty pražského ateliéru Cigler Marani Architects prostredníctvom prezentácie ďalšieho nášho absolventa Borisa Vološina.

Konferencia končila workshopom talianskeho neuroergonóma a odborníka na psychosomatickú medicínu Jadera Tolju s názvom „The Neuroergonomic House“, kde vďaka brainstormingu na tému jeho doobedňajšej prednášky účastníci mali možnosť lepšie pochopiť princípy tvorenia priestoru z pohľadu neuroergonómie, čo je kombináciu ergonómie a neurologických vied a predstavuje odbor v súčasnom dizajne a architektúre naberajúci na intenzite a rešpekte. Väčšinovými účastníkmi boli dizajnéri, architekti, pre ktorých, podľa spätnej väzby, bola konferencia zaujímavou a cennou skúsenosťou. Záber konferencie bol široký a interdisciplinárny, ale taká je aj téma tvorby interiéru. V roku 2014 pripravujeme niekoľko odborných podujatí špecifických pre tému výskumných projektov, ktoré momentálne riešime, a tešíme sa na ďalší ročník konferencie INTERIÉR 2015.

– Veronika Katradyová
Táto práca bola podporovaná APVV
na základe zmluvy č. 0469-11 –

BORIS DŽADOŇ – JÁN POLÁŠEK

Kto by nepoznal Petržalskú železničnú stanicu alebo Budovu Sociálnej poisťovne na Záhradníckej v Bratislave? ATLAS – štúdio pre architektúru, interiéry a dizajn predstavilo na výstave od 21.–31. októbra vo foyeri FA STU architektonické dielo architektov Borisa Džadoňa a Jána Poláška na vybraných realizáciách z obdobia rokov 1989–2013. K známym architektonickým dielam tejto architektonickej kancelárie patria: Hotel Danube, Bratislava, Autosalón Mazda, Bratislava-Petržalka, Obchodno-spoločenské centrum, Bratislava–Ružinov, Župný dom, Bratislava, Hotel

Holiday Inn, Bratislava, Hotel Hubert, Gerlachov, Sídlo firmy Chemstar, Bratislava, Autosalón Renault, Bratislava–Petržalka, Mestské vily, Bratislava–Dlhé Diely, Bytový dom Matejkova, Bratislava (spoluautor: P. Citovický). Bytové domy Nad lúčkami, Bratislava, Rezidencia Kaskády. Architektonická kancelária existuje od roku 1990 a mnohé jej diela získali ocenenia, napr.: > Obchodno-spoločenské centrum, Bratislava–Ružinov /súťaž Stavba roka: Cenu Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska > Hotel Hubert, Gerlachov /súťaž Stavba roka: Hlavná cena titul Stavba roka '99 > Sociálna poisťovňa, Bratislava /súťaž Stavba roka: Cena ministerstva výstavby a verejných prác SR > Železničná stanica, Bratislava–Petržalka /nominácia na Cenu Dušana Jurkoviča

–red.–
Zdroj foto: <http://www.asb.sk/architektura/realizacie/kaskady-v-karlovej-vsi-4196.html>
<https://www.google.sk/search?q=Hotel+Hubert+Gerlachov&client>

OŽIVENIE MICHALSKEJ PRIEKOPY

Panorama Župného námestia – riešená prieluka s priehľadom na Michalskú vežu (foto Mária Holčeková)

Na začiatku semestra sme odštartovali spolu s tradičným vypisovateľom súťaže, spoločnosťou Xella Slovensko a Xella CZ už 19. ročník medzinárodnej študentskej súťaže. Voľba témy a tvorba zadania súťaže tentoraz bola v našich rukách. Na chodbách našej fakulty sa začína objavovať niekoľko variant plagátikov, informujúcich o súťaži netradičným spôsobom. Grafické riešenie plagátov má na svedomí Ivana Čobejová, študentka 4. ročníka. Stručná a tému vystihujúca otázka Smarter than this? sprevádza 10 druhov vtipných a provokatívnych karikatúrnych znázornení možnej zástavby prieluky na Župnom námestí, ktorá je spolu s oživením Michalskej priekopy predmetom 19. ročníka súťaže.

Nad súťažou prevzal záštitu primátor hlavného mesta Bratislavy doc. RNDr. Milan Ftáčnik, CSc., lebo už niekoľko rokov vyvíja mesto snahu o sprístupnenie Michalskej priekopy verejnosti, za účelom vytvorenia nového atraktívneho bezbariérového verejného priestoru pre bratislavčanov aj turistov. Základnou úlohou súťaže je ideový návrh objektu v prieluke na Župnom námestí – SM(ART) HOUSE a spomínané urbanistické riešenie celej Michalskej (Vodnej) priekopy. Motom zadania sú slová britského architekta Richarda Rogersa: „Nádej do budúcnosti má korene v pamäti minulosti. Žiadna vízia do budúcnosti nemôže byť formovaná bez odkazu na minulosť. Minulosť, súčasnosť a budúcnosť; pamäť a vízia sa prepletajú v jeden súvislý celok. V jasnom pochopení minulosti spočíva nádej našej budúcnosti.“

Niekoľko poznámok k zadaniu, jeho názvu a obsahu: Aká je géneza názvu SM(ART) HOUSE? Slovo vzniklo spojením dvoch významov – ART a SMART. V názve sa ponúka ešte jedna vsuvka, a síce Small(ART) HOUSE. Prečo Small ART HOUSE? Malý dom umení v prieluke netradične malých rozmerov (Small a (M)iddle. Dom umení = House of Arts: Inšpiratívne miesto pre všetkých ľudí mladých duchom. Prečo SMART HOUSE? Dom úsporný zaobchádzaním s energiami, inteligentný, efektívny, skrátka „smart“ (význam slova smart je inteligentný, moderný, vkusný, elegantný, bystrý, pohotový, obratný, čistý, provokujúci, drzý, životaschopný atd.) v narábaní s dispozíciou, orientáciou na svetové strany, s materiálovým aj konštrukčným riešením, technológiami, úsporný v stavbe aj počas prevádzky. Predmetom zadania je flexibilný a nekonvenčný moderný tvoriaci priestor pre najrôznejšie alternatívne formy vystúpení – performance, v ktorých sa divákovi ponúka komplexný kultúrny a umelecký zážitok, vytvorený akoby zlúčením niekoľkých druhov umenia – tanec, svetelná show, výtvarné umenie, hovorené slovo, divadlo malých javiskových foriem, hudba a pod. S návrhom zástavby predmetnej prieluky súvisí ďalšia úloha súťaže – návrh funkčno-prevádzkového využitia priekopy s ohľadom na zachovanie doterajšieho využitia objektov, ktoré ju obklopujú a jej sprístupnenie verejnosti. Lokalitou je Župné námestie, Bratislava – Staré mesto, blok 14 na území mestskej pamiatkovej rezervácie. Prieluka je v priamom kontakte na

Ortofotomapa riešeného územia Michalskej priekopy (Eurosense)

Michalskú (Vodnú) priekopu. Nesporným lákadlom účasti v súťaži okrem súťaživej konfrontácie medzi študentmi českých a slovenských škôl architektúry je nesporné aj prvá cena súťaže vo výške 2000 Eur.

Všetky potrebné informácie, súťažné podmienky aj mapové podklady sú dostupné po registrácii na webe (www.ytong.sk a www.ytong.cz).

Pri príležitosti zahájenia nového ročníka a konania série úvodných prednášok nového 19. ročníka budú vo vestibule našej fakulty vystavené súťažné návrhy minulého 18. ročníka na tému Lesní škola v Žichovci. Prednášky spojené s exkurziou sa konali v piatok 8. novembra v Aule Emila Belluša na Fakulte architektúry.

– Luba Selcová,
odborný garant súťaže –

Jeden z mnohých plagátikov k súťaži (Autor: Ivana Čobejová)

PASÍVNE DOMY 2013

V aule Fakulty architektúry STU v Bratislave sa konal 18. októbra 2013 9. ročník medzinárodnej odbornej konferencie **PASÍVNE DOMY 2013**, ktorú zorganizovala FA STU, Inštitút pre energetiku pasívne domy a české Centrum pasívneho domu. Konferencia prekvapila vysokou účasťou. Zúčastnilo sa takmer 200 architektov, projektantov a ďalších odborníkov predovšetkým z oblasti architektúry a stavebníctva. Témy deviateho ročníka konferencie sa zamerali na architektonické a konštrukčné riešenia energeticky hospodárnych budov, rekonštrukcie podľa princípov pasívneho štandardu, nákladovo

efektívne opatrenia pre obnovu budov, kvalitu vnútorného prostredia, ako aj metodiku integrovaného navrhovania budov. Konferenciu otvorila dekanka Fakulty architektúry STU doc. Ing. arch. Lubica Vitková PhD., ktorá vyjadrila radosť z konania podujatia na univerzitnej pôde. Za ňou prehovoril prezident Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska Ing. Zsolt Lukáč, ktorý poukázal na potrebu transformácie stavebného trhu a vytvárania nových pracovných príležitostí. Na záver úvodného bloku vystúpil Ing. Ján Magyar zo SIEA, ktorý potvrdil opodstatnenosť novej myšlienky konferencie, že cesta k budovám s takmer nulovou potrebou energie vedie cez uplatnenie princípov pasívnych domov. Je skutočne prvoradé zabezpečiť energetickú hospodárnosť budovy, dosiahnuť zníženie energetických požiadaviek na vykurovanie a chladenie na nákladovo optimálnu úroveň a až potom využiť miestne obnoviteľné zdroje na pokrytie zvyšnej potreby energie.

Hlavným rečníkom v dopoludňajšom bloku bol rakúsky architekt Markus Prackwieser z renomovaného ateliéru DIN A4 Architektur, ktorý z bohatého portfólia predstavil vo svojej prezentácii tri diela. V období 2006–2010 vyrástol v Innsbrucku obytný súbor Lodenareal v pasívnom štandarde, v tom čase najväčší v Európe. Vzniklo tak 354 bytov, ktoré poskytujú komfortné a pritom vďaka úspornej prevádzke cenovo dostupné bývanie. O spokojnosti ich užívateľov svedčí prieskum, podľa ktorého je s kvalitou vnútorného prostredia spokojných takmer 90 % obyvateľov. V Innsbrucku stojí aj tretia olympijská dedina (O3), na ktorej sa podieľal DIN A4 Architektur. Ateliér realizoval šesť z trinástich budov so 182 bytmi. Hybridná konštrukcia (železobetónová nosná štruktúra a drevené sendvičové opláštenie) umožnila rýchlu výstavbu. Všetky objekty sú zrealizované v štandarde pasívneho domu. Severne od Viedne, v Korneuburgu, sa nachádza ďalšia zaujímavá realizácia DIN A4 Architektur – budova krajského súdu s priľahlými nápravnými zariadeniami. Justičné centrum je architektonicky zaujímavý komplex budov v pasívnom štandarde, demonštrujúci súlad medzi energetickou hospodárnosťou a kvalitou vnútorného prostredia, tepelnej a svetelnej pohody vrátane kvality ovzdušia.

Každým rokom pribúdajú novostavby v pasívnom štandarde. Zaujímavé príbehy stavby rodinných domov a výzvy, s ktorými sa architekti stretli pri ich návrhu a realizácii, prinášajú inšpiráciu a chuť hľadať nové zaujímavé riešenia. Hlavnou požiadavkou na stavbu pasívneho rodinného domu

v Kremnici v Stupave bolo postaviť „krásny“ rodinný dom. Architekt Pavol Pokorný z ateliéru POKORNÝ architekti nám opäť potvrdil, že pasívny štandard neobmedzuje kreativnosť architekta pri návrhu.

Veľkou témou sú rekonštrukcie a obnova existujúcich bytových domov. Prednášajúci Ing. Jiří Beranovský z českého Ekowattu prezentoval svoje skúsenosti s bežnými spôsobmi obnovy a hľadanie optimálneho konceptu rekonštrukcie panelových domov až na pasívny štandard. Zaujímavým príspevkom pre odbornú verejnosť bola prezentácia Ing. Jany Bendžalovej z TSÚS, ktorá porovnávala rôzne okruhy opatrení použitých pri výpočte nákladovo optimálnej úrovne energetickej hospodárnosti budov so zameraním na opatrenia blízko úrovne budov s takmer nulovou potrebou energie v slovenských podmienkach. Vieme, že investičné náklady na výstavbu sú dôležitým faktorom v rozhodovaní investora. Cieľom príspevku Ing. Kataríny Korytárovej z MHSR bolo predstaviť základné pojmy, princípy, vzťahy a postupy pri ekonomickom hodnotení budovy podľa STN EN 15 459, ako aj načrtnúť postup pri porovnávaní dvoch rôznych riešení výstavby – energetickej pasívny dom verus štandardný dom z pohľadu nákladov počas životnosti budovy.

Príspevok prof. Jozefa Štefka z Technickej univerzity vo Zvolene prezentoval výsledky bilancie spotrebovanej a vyprodukovanej energie fotovoltaickým systémom, ako aj hodnotenie parametrov vnútornej klímy rodinného domu na báze dreva v Kremnici pri Žiari nad Hronom. Ukázal tiež vplyv správanie sa užívateľov na spotrebu energie a ďalšie monitorované parametre.

Architekt Jozef Smola sa s nami podelil o praktické skúsenosti z realizácie novostavby pasívneho bytového domu, keď zákazku v rámci verejného obstarávania získala spoločnosť, ktorá nemala predchádzajúce skúsenosti s pasívnymi domami, a to za 2/3 bežnej ceny. Zámerne podhodnotená ponuka s cieľom získať zákazku za každú cenu vedie k tlaku na zmenu materiálov, výrobkov a má dopad na kvalitu stavebných prác aj harmonogram. Investor sa stáva do istej miery rukojemníkom stavebnej firmy. Skúsenosti z priebehu stavby by mali byť cenným podnetom k zamysleniu, nakoľko je projektová a dodávateľská sféra v SR pripravená na realizáciu veľkých stavieb do pasívneho štandardu.

Obhatením konferencie boli aj krátke prezentácie spojené s posterom. Počas nich prednášajúci predstavili zaujímavé realizácie, ako napríklad polárnu stanicu v Arktide, či metodiku integrovaného

navrhovania, ktoré je základnou požiadavkou pre návrh energetickej hospodárnych budov. Na druhý deň sa uskutočnila exkurzia po pasívnych budovách. Vo Viedni jej účastníci navštívili prvú certifikovanú pasívnu výškovú budovu Reiffeisenbank. V Korneuburgu si prezreli výnimočnú realizáciu – prezentované justičné centrum od DIN A4 Architektur. Popoludní pokračovali na Slovensku návštevou dvoch pasívnych rodinných domov v Stupave. Môžeme konštatovať, že tohtoročná konferencia potvrdila narastajúci trend výstavby vysoko hospodárnych budov. Už dávno sa nejedná len o rodinné domy, ale čoraz viac je ich výstavba doménou bytových a administratívnych budov. Tiež dlhoročné overené princípy návrhu pasívnych domov je možné aplikovať aj pri návrhu budov s takmer nulovou spotrebou energie. Prax ukazuje, že ak budova vyhoví náročným kritériám na pasívny štandard, ľahko splní požiadavku normy na budovu v kategórii A0, teda budova s takmer nulovou spotrebou energie.

–Ing. Lubica Šimkovicová, Ing. arch. Loranť Krajčovicovics
foto: Roman Grunner–

JÁN STEMPEL NA ÚABB

Prednáška „Súčasný rodinný dom – od konceptu až po detail“ v komornom prostredí zasaďky Ústavu architektúry obytných budov a v kolektíve študentov modulu M1 priťahla nakoniec aj poslucháčov a divákov z radov architektov a pedagógov FA STU. Po dlhšej dobe zavítal na našu fakultu architekt Ján Stempel z Prahy. Narodil sa síce na Slovensku, ale študoval v Maďarsku a žije, prednáša a tvorí v Čechách. V prednáške predstavil svoju najnovšiu tvorbu v oblasti architektúry obytných budov. Ľudskosť a pokora k architektonickému remeslu a pritom načasovosť a kreativita bola cítiť z každého objektu. Vychádza to jednoznačne z podstaty jeho tvorivej činnosti, ktorú je najlepšie charakterizovať vlastnými slovami docenta Stempela: „... architekt by si nemal namýšľať, že je niekým výnimočným – mal by predovšetkým slúžiť. Prirovnal by som to k pekárovi, ktorý pečie chleba pre ľudí, a nie na výstavu. Musí sa snažiť, aby jeho produkt nasýtil, a pritom aj chutil – o tom by mala byť aj architektúra.“ Ján Stempel v súčasnosti pracuje v spoločnej architektonickej kancelárii s architektom Janom Tesařom a vyučuje na Fakulte architektúry ČVUT v Prahe.

–Ing. arch. Zuzana Tóthová, PhD.–

Autorom medaily je Ing. arch. Anton Vranka

MEDAILA EMILA BELLUŠA PRE REKTORA

dekanka FA STU doc. Lubica Vitková odovzdáva Medailu E. Belluša rektorovi STU prof. Robertovi Redhammerovi

Fakulta architektúry STU udelila rektorovi Slovenskej technickej univerzity prof. Ing. Robertovi Redhammerovi, PhD. Medailu Emila Belluša „za dlhodobú systematickú podporu výskumu v oblasti architektúry v prostredí Slovenskej technickej univerzity“. Medailu si rektor prof. Robert Redhammer prevzal vo štvrtok 21. 11. 2013 z rúk dekanky Fakulty architektúry STU doc. Ing. arch. Lubice Vitkovej, PhD.

–red.,
foto Kamila Kapustová–

VÝBER Z NOVINIEK V KNIŽNICI FA STU:

- MORAVČÍKOVÁ, H., SZALAY, P., DULLA, M., TOPOĽČANSKÁ, M., POTOČÁR, M., HABERLANDOVÁ, K.: **Moderné a/alebo totalitné v architektúre 20. storočia na Slovensku. Modern and/or Totalitarian in the Architecture of the 20th Century in Slovakia.** Bratislava: Slovart, 2013
- POLOMOVÁ, B. – ED.: **Bardkontakt 2013: problematika mestských pamiatkových centier. Meštiansky dom – ochrana a obnova. Zborník z vedeckej konferencie konanej v Bardejove dňa 20. - 21.8.2013.** Bardejov: Mesto Bardejov, 2013
- PETRASOVÁ, T., PLATOVSKÁ, M. – ED.: **Tvary, formy, ideje. Studie a eseje k dejinám a teórii architektúry.** Praha: Artefactum, Ústav dejín umění AV ČR, 2013
- BECK-LOOS, C.: **Adolf Loos. Privátní portrét.** Praha: Pragma, 2011
- BETSKY, A.: **The Complete Zaha Hadid.** Dopl. vyd. London: Thames & Hudson, 2013
- PHAIDON EDITORS – ED.: **10x10_2: 100 Architects, 10 Critics.** London: Phaidon Press, 2009
- CECILIA, F. M., LEVENE, R. – ED.: **Alvaro Siza 2008-2013.** El Croquis 168-169. Madrid: El Croquis, 2013
- SCHITTICH, CH. – ED.: **in DETAIL: Designing Circulation Areas: Stairs, ramps, lifts. Routing. Planning principles.** Munich: Institut für internationale Architektur-Dokumentation, 2013
- ARIMA, K., a kol. **Architektur auf den zweiten Blick. Architecture and the Test of Time.** München: Institut für internationale Architektur-Dokumentation, 2012
- PAULÍK, P.: **Mosty na území Slovenska: História a súčasnosť viac ako 250 najkrajších a najzaujímavejších mostov Slovenska.** Bratislava: Jaga Group, 2012
- MEYHÖFER, D. – ED.: **Water Enjoyment: Sustainable Quality, Technology and Design.** Berlin: Braun, 2011
- SAN MARTÍN, MACARENA – ED.: **Scandinavian homes. Skandinavisches Wohnen. Intérieurs scandinaves. Scandinavische huizen.** Barcelona: LOFT Publications, 2008
- UFFELEN, CH. VAN: **Green City Spaces. Urban Landscape Architecture.** Berlin: Braun, 2013

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 21, 2013/2014, # 3 november
Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava
ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková
KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178
E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk
DIZAJN/LAYOUT: Bc. Lenka Hámošová
FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,
Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU
ISSN 1337-2475
REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.

● ● ● ● ● STU
● ● ● ● ● FA

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY